

Національний інститут раку святкує 100-літній ювілей!

Національний інститут раку святкує 100-річчя з часу заснування. Ця подія збіглася у часі з XIV З'їздом онкологів та радіологів України.

Ключові слова: Національний інститут раку; XIV З'їзд онкологів та радіологів України; Віктор Ляшко; Ганна Старостенко; Василь Чехун; Сергій Кубанський; Юрій Думанський; Андрій Шипко; Ірина Крячок; Валентин Свінцицький; КМДА; МАГАТЕ; IARC.

Цього року Національному інституту раку виповнилося 100 років. Подія непересічна. Водночас вона співпала із проведенням XIV З'їзду онкологів та радіологів України. Ці дві славні події зібрали тих, хто присвятив своє професійне життя та самовіддану працю боротьбі з онкологічними захворюваннями: представників наукових та громадських організацій, керівників охорони здоров'я та лікарів-онкологів — учасників наукового форуму.

Привітати співробітників закладу з ювілеєм прийшли: **Віктор Ляшко**, міністр охорони здоров'я України; **Ганна Старостенко**, заступник голови Київської міської державної адміністрації (КМДА); **Валерій Зуб** — голова підкомітету з питань профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування; **Василь Чехун**, академік Національної академії наук України, професор, доктор медичних наук, директор інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України; **Юрій Думанський**, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, та **Сергій Кубанський**, голова Ради Київської міської профспілки працівників охорони здоров'я.

Як зазначив у своєму виступі виконувач обов'язків директора Національного інституту раку, доктор медичних наук **Андрій Шипко**, столітній ювілей Інституту за вимірами людського життя — ціла епоха. Три покоління лікарів мали можливість долучитися до формування теперішнього закладу, Національного інституту раку, який було створено у червні 1920 р. на базі громадського закладу «Рентген-допомога». На сьогодні це головний науковий, координаційний, організаційно-методичний центр протиракової боротьби в Україні. За свої науки та практичні досягнення в боротьбі з онкологічними захворюваннями інститут добре знаний не лише в Україні, а й за її межами. Заклад співпрацює із 19 провідними онкологічними центрами світу у Сполучених Штатах Америки, Японії, Кореї та Європейському Союзу. Отримав міжнародну акредитацію та бере участь у 52 міжнародних клінічних дослідженнях. Без перебільшення, на сьогодні це провідний державний заклад, головний науковий і методологічний центр країни, який формує науково-дослідну і лікувальну стратегію боротьби з онкологічними захворюваннями в Україні. Для вирішення таких масштабних завдань Національний інститут раку у своєму складі має 17 наукових та 33 клінічних підрозділи із стаціонарним відділенням на 600 ліжок. Штат закладу налічує 1200 співробітників різних спеціальностей, у тому числі: 13 професорів, 27 докторів, 95 кандидатів наук та 12 заслужених лікарів України, які фахово, на сучасному рівні надають високоспеціалізовану допомогу онкохворим з усіх куточків нашої країни. Майже половина всіх пацієнтів, у яких виявляють рак, у подальшому лікуються або консультуються в Національному інституті раку. Щорічно заклад проводить 168 тис. клінічних обстежень, 58 тис. лікувальних маніпуляцій, понад 9 тис. оперативних утручань різного ступеня складності. А це зазвичай найскладніші клінічні випадки. За сухими цифрами статистики криється повсякденна кропітка праця колективу інституту, наголосив А. Шипко.

Світ стрімко розвивається, удосконалюються технології, формуються нові галузі виробництва, що змінює наші традиційні уявлення та погляди на систему знань та цінностей. Однак цінність людського життя для лікаря — понад усе, підкреслив спікер.

Колектив Національного інституту раку не стоїть на місці, а намагається рухатися в ногу з науковим прогресом, інколи його впереджаючи. Як підкреслив А. Шипко, тут є чим пишатися.

Нещодавно Європейське товариство гінекологічної онкології (European Society of Gynaecological Oncology — ESGO) засвідчило високий рівень науково-дослідного відділення онкогінекології інституту, надавши йому сертифікат міжнародного зразка, тим самим підтвердивши всесвітній рівень кваліфікації фахівців та надання хірургічної допомоги хворим на рак яєчників, долучивши заклад до «сім'ї» кращих хірургічних центрів Європи. Важка щоденна праця усього колективу, який очолює професор Валентин Свінцицький, отримала гідне міжнародне визнання. Міжнародний сертифікат Європейського товариства онкогінекології є підтвердженням відповідності світовим вимогам.

В Інституті на сучасному рівні представлені досягнення з вивчення біології пухлинного росту, результатом чого стала інноваційна розробка протипухлинної вакцини на базі дендритних клітин. Її автором є завідувач молекулярно-генетичної лабораторії інституту, доктор медичних наук **Наталія Храновська**. Запроєктоване на наступний рік будівництво сучасної молекулярно-генетичної лабораторії дозволить значно підвищити рівень діагностики пухлин, їх виявлення, а також створити сучасну систему паспортизації та осучаснити лікування пацієнтів з багатьма онкологічними захворюваннями. Великі надії покладають на цей проєкт з огляду на збільшення та розширення показань до трансплантації кісткового мозку та подальшого супроводу гематологічних хворих після трансплантації. Сучасна молекулярно-генетична лабораторія дозволить також ставити питання серійного виготовлення протипухлинних вакцин, створити реєстр донорів кісткового мозку на кістковому рівні та долучитися до міжнародної бази донорів кісткового мозку. Серед інших розробок, які здобули світове визнання — апарат магнетрон (прилад для мікрохвильової локальної гіпертермії), що широко застосовується при консервативному лікуванні пухлин.

Крім того, Інститут є членом Міжнародного агентства з дослідження раку (International Agency for Research on Cancer — IARC), а також партнером МАГАТЕ з розробки, впровадження та модернізації ядерної медицини. Започаткований у 1989 р. реєстр онкохворих в країні, так званий канцер-реєстр, став головним інструментом для всебічного глибокого аналізу онкопатології в країні. На сьогодні створена база становить 3 млн 159 тис. записів. Це дає змогу плідно співпрацювати з міжнародними організаціями, обмінюватися інформацією із зарубіжними колегами. Інформація входить до міжнародної бази ВООЗ «Рак на п'яти континентах» і дозволяє Інституту користуватися всіма перевагами такого обміну.

Повсякденна робота, яку проводить Національний інститут раку, досить вагома. Майже в 2,3 раза збільшилося наван-

таження практично на всі ланки клінічної та клініко-діагностичної діяльності закладу. В інституті широко впроваджуються сучасні малоінвазивні технології лікування раку. Практично всі клінічні відділи до цього готові і впроваджують методики в повсякденну практику, збільшивши їх кількість вдвічі. Серед інновацій слід виділити:

- «безслідні» операції з видалення пухлин печінки (доктор медичних наук Андрій Лукашенко);
- органозберігаючі операції при пухлинах матки та придатків із збереженням репродуктивної функції (професор Валентин Свінцицький);
- мікросудинна та реконструктивна хірургія пухлин голови та шиї (доктор медичних наук Олег Кравець);
- ендопротезування кінцівок та кільця тазу у дітей із збереженням можливості росту;
- малоінвазивні органозберігаючі операції на молочній залозі;
- малоінвазивні органозберігаючі операції при пухлинах нирок, сечового міхура (член-кореспондент Національної академії медичних наук, професор Едуард Стаховський)
- створення відділення аlogenної та аутологічної трансплантації кісткового мозку (професор Ірина Крячок);
- застосування дистанційного лікування із використанням джерел радіоактивного випромінювання, розвиток та вдосконалення брахітерапії із застосуванням радіоактивного кобальту та іридію.

Усі перераховані оперативні втручання та методики не лише дають можливість раннього відновлення хворих, забезпечення високої якості життя та повернення пацієнтів до соціального функціонування, вони дають колосальний економічний ефект (зекономлено 48 млн грн. бюджетних коштів), наголосив А. Шипко. Водночас колектив інституту на збирається зупинитися на досягнутому. Враховуючи реалії сьогодення, слід бути готовими до нових викликів, серед яких очікуване підвищення захворюваності на рак у тих, хто переніс COVID-19. За підрахунками, вона може сягнути 20%. Прогнозовано очікується збільшення темпів загальної захворюваності (майже вдвічі) на рак до 2035 р. порівняно із такою для серцево-судинної патології. Аби мати можливість достойно відповідати на виклики, планується збільшити клінічну базу, побудувати радіологічний корпус на 340 ліжок. Це дасть можливість вдвічі збільшити кількість пролікованих дітей, у 7 разів — кількість пацієнтів, яких лікуватимуть за допомогою лінійних прискорювачів. Завершуючи свою доповідь, директор інституту ще раз привітав усіх присутніх із знаменною датою, побажав плідної роботи делегатам з'їзду та результативних наукових дискусій.

Святкову церемонію продовжив міністр охорони здоров'я України Віктор Ляшко, який привітав колектив із столітнім ювілеєм.

У промові він зауважив, що онкологічна патологія є одним з головних чинників дочасної смертності громадян України поряд із серцево-судинними захворюваннями. Особливу стурбованість викликають хворі на коронавірусну інфекцію, яка суттєво впливає на ранню діагностику раку. Однак вселяє надію те, що такий поважний форум, на якому зібрався цвіт української онкологічної спільноти, виробить стратегічні напрямки боротьби з недугою та окреслить мапу захворюваності на рак у країні. Ця інформація є вкрай важливою для Міністерства охорони здоров'я України, аби мати чіткі уявлення про захворюваність та приймати рішення щодо надання якісної медичної допомоги громадянам незалежно від місця проживання. Міністр також зазначив, що вживаються всі можливі заходи, аби збільшити фінансування охорони здоров'я, підвищивши його до 7% від валового внутрішнього продукту. Так у 2022 р. держава планує збільшити фінансування програми медичних гарантій на 33,8 млрд грн. У проєкті бюджету також передбачено підвищення заробітної плати медичних працівників до 20 тис. грн. А за програмою

президента «Велике будівництво» планується спорудження однієї обласної клінічної та дитячої лікарні в кожному регіоні України. На завершення промови міністр ще раз широко привітав присутніх та нагородив почесними грамотами Міністерства співробітників Інституту.

Від імені Київської профспілки медичних працівників присутніх привітав **Сергій Кубанський**. Він підкреслив неперсичність події та важливе значення для держави такого медичного закладу, яким є Національний інститут раку. З часу свого заснування інститут пройшов нелегкий шлях становлення та розвитку, сформувавшись як потужний науково-дослідний та лікувально-профілактичний центр. Самовіддана праця співробітників, підкреслив доповідач, забезпечує громадян нашої країни можливістю отримувати найсучаснішу допомогу при онкологічних захворюваннях. Столітній досвід клінічного впровадження кращих наукових досягнень у повсякденну медичну практику, успадковані наукові традиції, доповнені самовідданою працею всього колективу дозволили створити заклад світового рівня з боротьби з онкологічними захворюваннями, заклад, який має всесвітню репутацію і визнання. Аби підкреслити значення кожного, хто причетний до створення флага вітчизняної онкологічної науки, та надання Божого благословення та підтримки професійної діяльності, С. Кубанський передав колективу освячену ікону Агапіта Печерського, відомого цілителя тяжких захворювань, похованого на території Києво-Печерської лаври. Ікону як святий оберіг з відячністю прийняв А. Шипко.

Ганна Старостенко, заступник голови Київської міської державної адміністрації, вітаючи присутніх із сторічним ювілеєм, наголосила, що приблизно 30% тих, хто лікується в інституті, це мешканці міста. А це приблизно 10 тис. хворих із вперше виявленими пухлинами. Багатьом із них місто відшкодувало дороговартісне лікування. Тому ми вкрай зацікавлені в плідній співпраці з Національним інститутом раку, адже від цього виграють наші хворі. Крім того, місто всіляко сприяє підтримці киян з онкологічними захворюваннями. Перш за все шляхом забезпечення лікування та підтримки розвитку Київського міського клінічного онкологічного центру. На завершення Г. Старостенко вручила нагороди працівникам інституту від міського голови та подякувала за плідну співпрацю.

До церемонії нагородження приєднався **Валерій Зуб**, голова підкомітету з питань профілактики та боротьби з онкологічними захворюваннями Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування. Після завершення урочистостей з нагоди 100-річного ювілею з дня заснування Національного інституту раку свою роботу на пленарних засіданнях продовжив XIV З'їзд онкологів та радіологів України.

Олександр Осадчий